



PERIÒDICH DESENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any I

Barcelona 20 de Juliol de 1880

Núm. 2

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 10, 20 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY		SEMESTRE		
Espanya y Portugal	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	EDITOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIO, 28 BARCELONA	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Paissos de l' Unió Postal	76 "	40 "	"	"		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 " "	3'50 " "
No 's servirà cap suscripció que no 's pagui per endavant						Y en los altres paissos, los preus d' Espanya y además lo franqueig		

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per R. = NOSTRES GRABATS. = LOS ARBRES PER ANTONOMASIA, per Joan Montserrat y Archs. = LO CORREU DE B*** per Joaquim Riera y Bertran. = ¡Á LA PATRIA! (poesia), per Terenci Thòs y Codina. = REVISTA MUSICAL, per Joseph Rodoreda. = PER RESPONSA (poesia), per Pau Bertran y Brós. = NOVAS. = LLIBRES REBUTS. = SECCIÓ DE BELLAS ARTS, per Arthur Gallard.

GRABATS. — Catalans ilustres. L' INSIGNE FILOSOPH D. JAUME BALMES. Dibuix de Torrecassana; grabat per Perez. = Bellas Arts. ¿TORNARÁ? Composició de A. Riquer; grabat per Fusté. = Puerto-Rico. PONT DE FERRO EN LO RIU YAGUES EN MAYAGÜEZ.

CATALANS IL·LUSTRES



L' INSIGNE FILOSOPH D. JAUME BALMES

DIBUIX DE TORRECASSANA

GRABAT PER PEREZ

CRÓNICA GENERAL

Ab tot y las nostras prevencions que ja de temps tenim contretas per l' ofici de Revister, pera 'l qual suposém que 's necessitan especials dots d' activitat é intel·ligencia, de las que nos trovém complertament faltats, nos encarreguém per avuy, de aquesta secció d' l' periòdic, confiant més ab la indulgencia del públich, que tan be ha sabut rebre nostra publicació, que no pas ab las escasas forsas ab que contém pera sortir ayrosos de nostra tasca.

Las dificultats del reporter en la temporada d' estiu, s' aumentan de una manera considerable en los centros populosos, en los que 'l bon tò y las exigencias de la temperatura fan desertar casi en massa á sos moradors, de la llar estimada qu' ab tant carinyo ha vingut arresserantlos tota l' hivernada y 'ls ha protegit contra sos rigors, que d' altra manera no haurian resistit las complexions anémicas y miserables propias dels fills de ciutat.

Empero, la emigració estival de Barcelona 's particularisa de certa manera com apreciarán aviat nostres

lectors, si tenen en compte lo peculiar modo d' esser de nostra capital ab relació ab las demés provincias que integran la nació.

Poble eminentment industrial, sens qu' aixó siga desconixerli altras qualitats, contribuheix poderosament á conresar l' hisenda de la mare patria, com lo fill extern que noble y desinteressadament consagra son treball á aumentar lo patrimoni payral, perque sap qu' al cap y al fi lo seu esfora ha de redundar en benefici y honor de la familia tota. De aquí 'l que Barcelona procuri acomodar sas necessitats de colectivit urbanas numerosa ab las que derivan de son caràcter actiu y treballador; á Barcelona fora impossible lo suspendrer per una temporada més ó méns llarga la vida del treball, que es la seva vida propia y que la caracteriza molt honrosament entre las demés provincias germanas. Y filla de la solució qu' ha donat al problema es aquesta població de segon ordre aixecada en los encontorns de Barcelona, que com si fos produhida per generació endògena va aumentant y adquirint importancia á mesura qu' aumenta y prospera la urbe que la ha engendrada. Aixís lo poble barceloni sens abandonar los grans interessos acumulats per sa activitat portentosa, pot sustraurens fàcilment als rigors de la estació, de altra part molt tolerables en nostra ciutat, gràcias á sa magnífica situació al peu del Mediterrani.

Aixó es lo que 'ns facilitarà notablement nostra tasca puig d' altra manera la falta d' aconteixements de que ocuparnos, nos hi oposaria obstacles insuperables pera nostra migra enginy.

Desde la sortida del primer número fins avuy, si be es veritat que no hi ha tela llarga pera redactar una crónica de Barcelona, al méns mereixen consignarse alguns successos ocorreguts en ella. Aixís, casi coincí-

dint ab la publicació de nostre número primer, Barcelona tingué l'honor de rebre la visita del il·lustre felibre lo príncep Bonaparte Wyse, germà de la no ménos il·lustre escriptora la princesa de Ratazzi, qu' en anys anteriors vingué també a visitar nostra ciutat. Ab aquest motiu alguns distingits escriptors de nostra ciutat entre 'ls que 's comptavan los senyor Milá y Fontanals, Cutchet, Calvet, Maspons y Labrós, Montserrat, Matheu, Roure, Gallard, Roca y Roca, Verdaguier. (Alvar) y altres que no recordem, obsequiaren al entusiasta felibre ab un esmosar que tingué lloch en la fonda de Vista Alegre, situada en la pintoresca muntanya de Montjuich. Avans de regresar a Irlanda demanà autorisació a nostre insigne poeta Jacinto Verdaguier pera traduhir son celebrat poema *L'Atlántida*. Igualment l'hi foren entregats alguns exemplars de nostre primer número que va rebre ab marcadas mostrás de complascencia.

Las asociaciones d'excursions de nostra ciutat segueixen també ehdevant en sa patriótica empresa, de fer coneixe quant de notable se troba en nostras encontradas. Aquestas agrupacions de joves entusiastas recorren tots los encontorns de Catalunya y per totas parts son respectats y acullits ja que la utilitat de sas excursions ha arribat ja al fons de las intelligencias més rústegas y ménos educadas.

Es notable per tots conceptes la ascensió al Puigmal, pich de nostres Pirineus, verificada per alguns sócis de la *Asociació catalanista d'excursions científicas*. La cim del Puigmal, y aquets datos los prenem del *Boletí de la Asociación*, s'eleva 2009 metros sobre 'l nivel del mar, traspasant per consegüent lo limit de las neus perpétuas de 100 a 200 metros. No obstant en las vessants meridionals la neu desapareix alguns anys a principis d'Agost. La temperatura a las cinch del matí era de 0°

Altre excursió igualment notable portá a cap la *Asociació d'excursions catalana*. Nos referim a la que feren alguns sócis a Mallorca, fletant un vapor per son compte, en lo qual sortiren de Barcelona lo 25 de Juny passat; visitaren a Palma ab sos monuments y museos, las covas de Manacor y Artá, Pollensa, Alcudia, Valldemossa y Miramar. Gracias a la amabilitat de las notables personas del país qu'acompanyaren als excursionistas, pogué truerers grans profit de la vista y 's reculliren preciosos llibres, visitas, fotografias, planos, moluscos, plantas, monedas, etc. etc., de tot lo que oportunament se'n farà una petita exposició. La població de Palma los rebé d'una manera espléndidament obsequiosa y la compañía catalana dirigida pel popular Fontova los dedicá la representació de *La Dida* esmerantse las personas més importants de la població en acompanyarlos per tot arreu y regalarlos hi tota mena d'objectes.

Lo dia 11 de aquest mes retorná a Barcelona lo distingit catedràtic de Suecia D. Friedrich Wulf que havia permanescut un mes y mitj en nostra capital estudiant la llengua catalana. Ab aquest motiu l'acompanyaren a visitar a Montalegre los senyors Guimerá, Matheu, Sardá y Aldavert, cridant particularment la atenció del erudit filòlech extranger lo magnífich y doble panorama del Vallés y de la marina. Los excursionistas visitaren igualment la Cartuixa, quat abandonada reconstrucció valdria la pena de que 's continués pero ab més acert, la Conreria, ahont tingué lloch lo dinar, baixant a la tarda cap a Sant Geroni de la Murtra á qual destruhit Monastir comensan ja a acudir las familias qu'acostuman venir cada temporada d'estiu, y d'allí regressaren a Barcelona passant per la Torre Palaresa.

En Wulf quedá molt content y prometé tornar de aquí dos anys pera coneixe més tros de nostra terra.

Es digne d'atenció l'armonia que desseguida s'estableix entre nosaltres y 's literats forasters que 'ns visitan. Pot dirse qu'es per medi de Catalunya y del catalanisme qu'Espanya contrau llasos de germanat y simpatia ab las literaturas extrangeras.

Á posta no hem volgut parlar de teatros en nostra deslligada revista; lo públich de Barcelona no 's pren ja en sèrio los espectacles d'estiu y si concorre a aquests teatros de quincalla deixa passar ab la més completa indiferencia las farsas que s'exhibeixen en lo proseni en las que las telas pintadas, los fanalets y las píruetas forman l'element principal ab que 's conta pera ferlas passadoras. De l'audió del *Giulio-Cesare*, ópera del distingit pianista y compositor senyor García Robles, verdader aconeteixement musical, se'n ocupa ja

ab la extensió que 's mereixen altra secció del periódich nostre estimat amich lo conegut mestre Rodoreda.

Per aixó 'ns limitém a consignarla y remetém nostres lectors al conciensut article de que acabém de fer mérit.

Molt nos dol tenir qu'acabar nostra Revista donant compte a nostres lectors de la irreparable pérdia que acaba d'experimentar lo il·lustre escriptor don Joaquim Riera y Bertran, ab la mort de sa virtuosa esposa, ocorreguda en aquesta ciutat, y quan encara se trobava en la flor de sos anys. Las numerosas mostrás de simpatia qu'ab tal motiu rebé nostre particular amich, l'hi servirán sens dupte de consol en sa inmensa desgracia; la Redacció de LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA s'associa ab tant trist motiu al dolor que 'n aquest moments embarga a son il·lustrat colaborador.

Nos despedim ab aquestas ratllas de nostres lectors fins al número vinent, si es qu'encara molt contra nostra voluntat, seguim encarregats d'aquesta secció, per ausencia d'un distingit escriptor, que sabrá donar la amenitat necessaria a aquestas revistas, lo qual ben segur han de notar nostres lectors per comparació ab la que sens mereixeho l'hi cabut l'honor de inaugurar la série de las del periódich.—R.

NOSTRES GRABATS

L'INSIGNE FILOSOPH D. JAUME BALMES

Debent publicar en un próxim número un conciensut treball sobre aquest il·lustre vigatá, degut a un de nostres més reputats escriptors, nos limitarem avuy per avuy a fer notar la delicadesa y correcció del retrato de nostra primera página degut al distingit artista senyor Torrecassana y cuidadosament grabat en boix per lo Sr. Perez. Per altra part creuriam inferir un insult a la memoria de 'n Balmes, dedicantli las curtas ratllas de que podem disposar pera la descripció de nostres grabats. Publicista infatigable, son vigorós talent fou reconegut per amichs y adversaris no sols en nostra patria si que també en l'extranjer de tal manera que, autor de *El protestantismo comparado con el catolicismo*, l'obra que l'hi va donar més renom, sapigué conquistarse l'amistat del célebre estadista francés M. Guizot, que profesava ideas molt oposadas a las sevas. Fou individuo de la Real Academia espanyola y morí en 1840.

TORNARÁ:

La doble pagina de aquest titol deguda al jove y aprofitat artista Sr. Riquer, casi no necessita explicació de cap mena. Lo mérit d'aquesta composició feta a la ploma y 's primors de execució ab que l'han enriquida tant lo dibuixant com lo grabador Sr. Fusté ressaltant ja al primer cop d'ull y estém segurs que no han d'escapar a nostres inteligents abonats. Una jovencela qu'acaba de despedir una persona a qui estima, potser un germá, exclama ab la veu del ánima extasiada en un delicat sentiment, la frase que dona titol a la composició.

Lo Sr. Riquer acaba de marxar a Roma, ahont es tan apreciat entre la numerosa pléyade d'artistas, que forman la colonia catalana d'aquella capital y qu'avuy constituheixen l'esperansa de Catalunya artistica, responent per nosaltres las obras de Tapiró, company del malaguanyat Fortuny, Fabres, Mas y Fontdevila, Galofre, Enrich Serra y tants d'altres, molt més cobdiadas per desgracia, en l'extranjer qu'a casa nostra.

Del Sr. Riquer, en sa estada a Roma, otras obras nos en prometém ab que afavoreix a LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA, tant per aumentar son crédito artístich avuy ja ben extés, com per poder correspondre l'editor a la bona acullida que del públich ha merescut son periódich.

PONT DE FERRO EN LO RIU DE YAGUAS EN MAYAGUEZ

LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA també se ha extés en las illas de Cuba y Puerto-Rico, ahont hem destinat una part considerable de la tirada de nostre primer número per correspondre a las demandas que se 'ns havian dirigit al saberse en aquellas Antillas nostre propósit de publicar LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA; aixó no es d'estranyar atés lo gran número de catalans qu'allí resideixen, y a fi de donar una idea a nostres lectors, de lo que son aquellas regions, conresadas en gran part ab las suors dels fills de Catalunya, doném lo grabat de la darrera plana, qu'expresament pera nostra publicació ha executat lo acreditat artista Sr. Casteluchó.

LOS ARBRES PER ANTONOMASIA

II

«Pogué ma vida, esser la d'un philosoph, recorrent «les tranquiles arbredes, hont si no conseguis esser fellic, disfrutaria de sosséch al menys...» Aixís exclama Mr. Trennysonen son inimitable y vergiliá poema *Mand*, y ¡quants ab l'autor de aqueixes líneas li farán chor ab idéntiques aspiracions! Lluny del mon, y de la hipócrita manta que l'acotxa, apartat de les insidies que empedran los senters de la vida que 'n diuhen civilisadbra, ¡que n'ha d'esser d'hermos viure absolts los arbres per amichs, les fonts per música, les cantadores aus per compañía social! qué delitós ocupar un home los temps de lléure guarnint de flors los erols de devant de casa y atapint la retorta vidiella y la llambrusca sarmetosa que ombrejan protectores ab llurs pámpols la llinda del cancell! Ah! sí; ho ha d'esser molt de bell! Ni amors errades qu'esminoquen lo cor ab lo feixuch trull del penediment, ni amistats frèvoles que 'l vent de les circunstancias ó de les conveniencias vincle; res d'ago hi haurá allí. Oh bosch, oh arbreda quant vos ayma lo meu entenebrat esperit! No 'us goso empero 'us somnio.

Y ara me'n adon que digredint de mon propósit me'n anava a caure en un desvariant lyrisme. Sört de la vostra bondat, lectors amables. Mas prou que hi tornarem ben tost al árid goret de la prosa y del tecnicisme, com cayém a la trista realitat sempre que l'ideal alegre sens emporta alguna estona, per sos luxariants dominis.

Siamhi donchs; avant!

Ma tasca de abhuy consisteix en dar la llista de tots aquells arbres (tothom coneix l'arbre, y 'l distingueix be del arbrissó, del arbust y de la mata per lo tant no 'ls definiré per lo ociós que ho trobo), d'aquells arbres, dich, que s'anomenan, no per un sol substantiu, sino per un circumloqui ó parafrasis en que hi va sempre precedint la paraula *arbre* adjectivada, ó per mellor dir presa antonomásticament. La essencialitat de la denominació la determinan a les hores altres mots, deduhintse d'ells lo symbolism, dedicatoria, similituts, etc., de llurs membres ó de llurs órgans principals, que ab aquells noms s'indiquen.

Si l'espay d'aquesta publicació no calgués estalviar-lo per altres treballs més importants que aquest meu, procuraria al fer la enumeració dels vegetals arbrenchs compresos en la que segueix, entretenirme en explicar la rahó de tals denominacions. Ara sols hi afegiré lo nom científich actual. En altra ocasió tractaré de solventar lo deute.

1. ARBRE D'ABRAHAM. (*Arbor Abraham*) es lo *Vitex Agnus Castus* de Linné molt comú en l'Ampurdá y en Mallorca hont se coneix ab lo nom d'*Alóch*.
2. A. D'AGRELLES, es l'*Andrómedra arborea* L.
3. A. DELS ALLS, se diu a moltes especies que tenen veritable pudor d'all: 1.ª la *Cordia Cerdana* Baill, que Ruiz y Pavon anomenaren *Cerdana alliodora*; 2.ª moltes *Cassia* d'olor fétida; 3.ª algunes *Phytolaccacees* com la *Petivèria alliacea* y la *Seguieria alliacea*.
4. A. D'AMOR segons Durante es lo *Cercis siliquastrum*, també dit A. de Judas.
5. A. DE LES ANÉMONES los *Calycanthus* especialment lo *floridus*.
6. A. D'ARGENT, la *Protea argentea* del Cap de Bona Esperança.
7. A. BÀLSAM Ó DEL BÀLSAM: 1.ª moltes *Burseracees* notablement *Hedwigmia gummifera* y *Bursera gummifera*; 2.ª en l'isla de Borbon una *Terminalia*; 3.ª en Madagascar, l'*Hypericum lanceolatum*; y l'*Hyp. angustifolium*.
8. A. DELS BAMIANS, alguns *Ficus* especialment lo *Ficus bencalensis*.
9. A. BLANCH, lo *Populus alba*.
10. A. DE BLONDES, es la *Lagetta lintearia* y la *Lagetta fumifera* de la familia de Daphnoidees, la primera del Archipelach indi, y la segona del Brasil.
11. A. DE LA BORRA, moltes *Bombacees* y l'*Areca crinita* de l'isla de Borbon, segons Bory de Saint Vincent.
12. A. DEL BRASIL també nomenat *Brasillet*, es la *Cesalpinia echinata*. A causa de trovarhi aquesta planta, de fusta roja semblant a una de Ceylan que 'n deyan *Lignum Pressillum*, diu Hoeffler, los descubridors de lo que es abhuy Brasil, anomenaren aquella encontrada *Terra Pressilli* d'ahont nasqué la corruptela Brasil ó Brasil.
13. A. DE LES BUFETES, també 's diu *Espanta llops*, es la *Colutea arborecens* L. de nostre clima. En algun punt de Catalunya es lo *Physalis Alkekengi* si be aquest es mes conegut per lo nom de BUFA DE CA.